DAVID ČERNÝ

Skrytá tajemství Prahy

GRADA®

GRADA

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno.**

DAVID ČERNÝ
SKRYTÁ TAJEMSTVÍ PRAHY

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 7907. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová
Sazba a grafická úprava Martina Mojzesová
Jazyková korektura Martina Mojzesová
Fotografie na obálce Klára Hášová

Počet stran 128
První vydání, Praha 2021
Vytisklo TISK CENTRUM s.r.o., Moravany u Brna

© Grada Publishing, a. s., 2021
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2021

ISBN 978-80-271-4059-6 (ePub)
ISBN 978-80-271-4058-9 (pdf)
ISBN 978-80-271-2267-7 (print)

David Černý

SKRYTÁ tajemství Prahy

Grada Publishing

OBSAH

Kdo si v Praze pamatuje **11**

Sochy zblízka **14**

Co se děje na střechách pražských domů?

Pacifik **22**

U Paciček, hospoda U Dvou koček. Tady se sekaly ruce

Via Sancta **26**

Svatá cesta z Prahy do Staré Boleslavi

Kostel svatého Mikuláše **34**

Jak se spravně dívat na kostel svatého Mikuláše

Nákolníky **36**

Nákolníky neboli nárožní kameny chrání rohy domů před koly vozů

Kalvárie **38**

Kalvárie a svatý Kříž na Karlově mostě a příběh šidícího Žida

Beethovenův platan **40**

Pod tímto nádherným stromem si dávali milostná dostaveníčka

Poslední žijící svědek mučednické smrti 14 františkánů **42**

Františkánský tis v klášteře kostela Panny Marie Sněžné

Památný strom na Karlově náměstí **48**

Platan javorolistý

Stromy na Petříně **50**

Jaké příběhy vyprávějí stromy

Památná lípa u Karlova mostu **56**

Když mohutnou lípu vzala velká voda, Pražané plakali

Dům U Závoje 58

Příběh velké lásky

Kaple Božího těla na Karlově náměstí – srdce císařství 60

Magická stavba chránící říšské poklady

Kde se na Pražském hradě chovala zvířata 64

Lví dvůr, Masarykův včelín, Jelení příkop a domek medvědáře

Kostely Karla IV. na Novém Městě pražském 68

Novoměstský kříž je tvořen spojnicemi mezi kostely

Krypta dobrodinců v pražské Loretě 76

Malby v kryptě jsou příručkou umění dobré smrti

Skrytá znamení a pověsti pražského orloje 82

Tajná schránka ve figuře apoštola nevěřícího Tomáše

Klíčník ve Staroměstské mostecké věži 88

Postavy na Staroměstské mostecké věži a klíčník na vrcholu schodiště

Střed premonstrátského světa je v Praze 92

Nejkrásnější knihovna světa je na Strahově

Stěhování sloupu svatého Václava 102

Velká proměna nejkrásnějšího pražského náměstí

Tady byste tramvaj nečekali 106

Podívejte se, kudy také jezdily tramvaje

První pražské tramvajové linky

Kaleidoskop zajímavostí 114

Rejstřík 124

Foto: Kamil Procházka

Mé milé ženě Tereze
a nejhodnějším dětem
Josefínce a Matějovi

Kdo si v Praze pamatuje

Foto: Lenka Petruželová

DAVID ČERNÝ pochází ze staré pražské rodiny, která po staletí provozovala pekařství v Petrské čtvrti. V současné době vede projekt Miluju Prahu, který se zabývá krásami města. David stále žije na Starém Městě, nedaleko Staroměstského náměstí.

Praha je tisícileté město, do kterého se vepisovaly miliony lidských životů v průběhu dlouhých staletí. Spousty malých lidských příběhů střídaly dějinné události, které si připomínáme po dlouhá léta. A jak ubíhají roky, zapomínáme symboly, děje, události. A přitom v době, kdy se děly, vypadaly jako to nejdůležitější na světě. Nechaly po sobě své stopy, jež můžeme spatřit, když se pozorně díváme.

Tady kousky zapomenutých kolejí, které nám prozradí, že přes Staroměstské náměstí jezdily až do roku 1960 tramvaje, kam se prodíraly uzounkými ulicemi Starého Města, aby měly na Ovocném trhu svou výhybnu.

V hospodě U Dvou koček jsou v dlaždici hned vedle výčepu dodnes stopy po úderech sekáčku běsnícího vraha, který v amoku usekal kuchaři ruce. Pamětníci hostinci od té doby neřeknou jinak než U Paciček nebo Pacifik – jakože packy-fik.

Ulice Na Můstku po staletí propojuje Staré a Nové Město pražské. Z ohromného Koňského trhu, velkého náměstí Nového Města, ústí uzounká ulička, která zavede poutníka na náměstí Staroměstské.

Nebo jakoby náhodně rozházené kapličky mezi Starou Boleslaví a Prahou. Ve skutečnosti má jejich rozmístění řád, protože označují starodávnou cestu, po níž jel naposledy za svého života kníže Václav z Prahy za svým bratrem Boleslavem, který ho nechal zavraždit na konci hodokvasu před boleslavským kostelem svatého Kosmy a Damiána. Ale jde vlastně i o cestu, po níž zástupy vezly tělo mrtvého knížete zpátky do Prahy. Dnes jsou kapličky věrně strážící tuto nejslavnější cestu českých dějin často zapomenuty a málokdo zná jejich pravý význam – jedna stojí na parkovišti, druhá uprostřed polí a další se tváří jako zastávka autobusu. Teprve když si je na mapě nebo vlastní chůzí propojíte, objevíte Via Sancta – Svatou cestu svatováclavskou i mariánskou.

A pak jsou v Praze ještě svědci velkých historických událostí, kteří s námi stále žijí, ale zarytě mlčí. O věcech minulých nevyprávějí, ale vědí své. Jsou to starobylé pražské stromy. Tis, který roste od roku 1601 v rajské zahradě františkánského kláštera při kostele Panny Marie Sněžné, byl jako batole svědkem strašné vraždy 14 mnichů. Hrušeň na Petříně, kterou obdivoval už Jan Neruda, nebo ohromný platan javorolistý řečený Majordomus, který hlídá vstup do Kinského zahrady.

Stačí si jen představit kapli Božího Těla, která stávala po staletí uprostřed Karlova náměstí, abychom pochopili, proč Karel IV. nechal založit největší náměstí Evropy své doby, kam se vměstnalo na 30 tisíc lidí a které je svou rozlohou skoro dvakrát tak velké jako další obrovské středověké pražské prostranství – Václavské náměstí.

Zvu vás, milá čtenářko a ctěný čtenáři, na cestu, při níž poznáme SKRYTÁ TAJEMSTVÍ PRAHY.

David Černý

Foto: David Cerny

1

Sochy zblízka

Co se děje na střechách pražských domů?

Když se procházíte po Praze, zpravidla pozorujete jen parter – tedy to, co vidíte do výše očí: obchody, nároží, chodníky, přechody přes ulici. A přitom v horních patrech se odehrává tolik překvapivých věcí! Když zvednete oči, uvidíte hasiče, který na střeše domu na Staroměstském náměstí zachraňuje ženu z ohně, spatříte svatého Jiří, jak zabíjí draka, na paláci Adria uvidíte Merkura, Peruna, Demeter a Parku – jen pozvedněte své oči, jak to udělal fotograf Amos Chapple. Stojí to za to.

Foto v této kapitole: Amos Chapple

Socha bájného Atlase nesoucího na ramenou tíži světa na vrcholu Astronomické věže Klementina, kde se počasí zapisuje už od roku 1775. Sochu vytvořil Matyáš Bernard Braun (1684–1738), který má několik soch také na pražském Karlově mostě.

Sochy na průčelí Vinohradského divadla od Milana Havlíčka. Vítěz soutěže – nepříliš známý mladý sochař Havlíček – navrhl pro budovu nového divadla dvě sochy – alegorii Statečnosti, třímající v ruce obnažený meč, a alegorii Pravdy, která v ruce drží zrcadlo.

Socha s lampou místo hlavy na Deymovském paláci na rohu Ostrovní a Voršilské.

Sochy Stanislava Suchardy na střeše Nové radnice na Mariánském náměstí.

Sochy na průčelí banky Vídeňské bankovní jednoty Na Příkopě 3–5.

Sochy Stanislava Suchardy na střeše Nové radnice na Mariánském náměstí.

Bronzový lev s géniem na střeše České národní banky Na Příkopech od Antonína Poppa z konce 19. století.

Alegorie Obětavosti od Bohumila Schnircha na střeše Národního muzea.

Střechu Národního divadla zdobí od roku 1911 dvě vzpínající se koňská trojspřeží – trigy. Koně a vozíky jsou od Bohuslava Schnircha, okřídlené bohyně Viktorie, které trojspřeží řídí, vytvořil Ladislav Šaloun.

Jedna ze čtyř bronzových postav géniů od sochaře Antonína Poppa na zasklených železných lucernách na vrcholech sloupů ve výšce 17,5 metru zdobí Čechův most. Samotné sochy jsou více než 3 m vysoké a drží pozlacené ratolesti.

Socha létající potvory na domě na Janáčkově nábřeží 29/1072.

Zleva alegorie Lásky k pravdě, Obětavosti a Nadšení od Bohuslava Schnircha na střeše Národního muzea; čtvrtá socha, která zde není vidět, představuje alegorii Lásky k minulosti.

Koruna paláce Koruna na rohu ulice Na Příkopě a Václavského náměstí; napsáno je zde toto: „Důkaze lásky k rodině, zárukou zmnožení jmění – oporou stáří jediné – životní pojištění.“ Autorem je Vojtěch Sucharda.